

● ТАҒЫЗЫМ

ДИКТОРДЫҢ "Сіздердің тыңдағандарыңыз "Алматыда ақындар көшелері" атты радиокөйілім. Шалқар арнасынан алыстамаңыздар" деген даусы құлағыма тигенде есіме Сырағаның Кетті олар күйзелтіп кеше мені, Болды енді өлмейтін дос өлеңі. Көрінеді тік басқан өздеріндей, Алматыда ақындар көшелері, — деп басталатын өлеңі орала кетті.

жеңгемізбен екеуінің тіккен отауы береке-бірліктің ошағына айналып, алты ұл мен бес қызды ұяларына қондырып, олардан немере-шөбере көру бақытына ие болған абыз ағамыз сыр сандығын ашқан екен. Әкесі Сәкен Сейфуллинмен құрдас, әрі тағдырлас болған соң, тақырып таңдауында да сыр жатқанын байқадық. Кітаптың алғы-сөзінде автор өзінің алты жасын-

өлеңдерінде ет жүрегі езіле елжірей баяндайды.

Қазіргі нарықтың заманында ешқайда табан аудармай Көкалат ауылында отырған бауырлар өздері күнде көріп жүрген жерсудың, кішкентай ғана ауылдағы мешіт, Шәкіртам, Айса мен Қыпшақ Сейтқұл ескерткіші сияқты жәдігерлердің қадір-қасиетін ұрпақтарына Тұрғынбек аға көзімен бейнелеп,

СЫРЫ ТЕРЕҢ

(Қазақстан Журналистер одағының мүшесі Тұрғынбек Шопанның рухына арнаймын)

Айтса айтқандай, шүкір, ару Алматы қазақтың қаймақтары атындағы көшелерден мақұрым емес. Сол өлеңде аталған аяулы ақындар көшелерінің тізімі халқына қайта қауышқан Шәкәрім, Ахмет, Міржақып сияқты алаштың ардақтылары бастаған, Сыраға мен Мұқағали қосаған қаншама орақ тілді, от ауызды есімдермен толықты десеніңші! Олардың өздері өмірден озса да, көңілдегі тозбас туындылары қыруар жанға жан дауа болатындығы қандай ғанибет! Артына өлмейтін сөз қалдыру бақыты әркімге бұйыра берер ме? Жаһандануға жаппай бет бұрған заманда ұлдарымыз ұлықтарлық, қыздарымыз қадыр тұтарлық өнеге-әсиет қалдыруға құлшыныстың кемшіндігі де жалған емес! Кітаптың құны құлдырап, көбіміз ғаламтордағы сан-алуан сайттарға телмірген тұстағы "Шалқар" арнасының барымызды бағалауды басты мұрат етіп, халыққа жасап жүрген қызметіне дән риза күй құшағында әдеби кітаптар тұрған сөреден елеулі ғұмырын "Шалқар" арнасында өткізген, Қазақстан Журналистер одағының мүшесі, қазақ радиосының байырғы журналисі Тұрғынбек Шопан ағамыздың өз қолтаңбасы қойылған, Алматыда жарық көрген "Сыр сандығын" қолыма алдым. Кітапты қайталап оқығандағы түйгенім — дүниеден озғанына жыл толмаған марқұм аға артына тағылымға толы, талайымызға тарықтырмас азық боларлық мол дүние қалдырып кеткен екен ғой. Мәтіні шағындау қаріппен теріліп, бес жүз бетке жуық көлемге топтастырылған "Туған жер", "Өскен орта", "Отан". "Бала", "Немере", "Махаббат" тақырыптарындағы әр өлеңіндегі кезкелгеннің уысына түсе бермейтін өзіндік тәлім-тәрбиені аңғармау мүмкін емес.

Тұрғынбек аға тарихы терең Торғай өңірінде, Кенесары хан бастаған ұлт-азаттық көтерілісінде айрықша батырлығымен көзге түскен Шәкір батыр бабамыздың тұлпарының құрметіне Көкалат атанған ауылда, 1931 жылы ашаршылықта дүниеге келіпті. Жаратушының рақымының арқасында қиындықтардан қайыспай өтіп, Сапура

да, "асыра сілтеу болмасын, аша тұяқ қалмасын" кезеңінде, аштықта рулы елді асыраған әкесінің "халық жауы" болып атылып кете барғанын, қарындасы мен інісі үшеуінің кемеңгер анасынан тәлім алғанын, қилы-қилы өткелдерден өткенін тілге тиек етеді. Сондықтан болар әкеге деген сұрапыл сағынышқа, анаға деген ақ алғысқа толы жырлары жүректі шымырлатып жібереді. Жетім қозының тас бауыр бола бермейтіні Түрекеңнің елді суреттеген, елдегі ағайын-туыстарға арналған айшықты өлеңдерінде менмұндайды. Әрбірінде жүрекжарды сезім атойлайды. Мұқағали ақынның "Үш бақытым" деген өлеңіндегі Отан, Халық, Тіл туралы тұла бойындағы қанды тулатып жіберетін тамаша толғамдар Түрекеңде де тұнып тұр. Тіпті туған-туыс, құда-құдағы, құрбы-құрдас, дос-жарандарға жазған арнау өлеңдерінде де жеңіл әзіл немесе ойып аларлық ой ұшқындары ұшырасады. Бір топырақтан шыққан Ахмет Байтұрсын-нов, Міржақып Дулатов, Ыбырай Алтынсарин сияқты арыстармен қатар еліміздің өркендеуінде өзіндік орны бар, өзі етене араласқан қайраткерлерге арнауларында Түрекеңнің тек ұйқас кұмай, өрелі ой орамына жетектей отырып, қоғамдық құбылыстардың қыр-сырын ашатын философиялық түйіндер жасайды. Жинақты парақтай отырып, Тұрғынбек ағаның жан-жақтылығына тәнті боласың. Оған осы туындыға енген құран кәрімді де қамтитын қалтқысыз аудармалары (ішінде И.Калашниковтың "Жестокий век" романындағы 140 қанатты сөздің қазақша нұсқасын табасыз) мен өлең жазудағы өзіндік формасы, ел аузынан жиған және өзінің жәдігер баталары, Қазақстанның барлық аймағы қамтылған дербес жырлары, әл-Сығанақифа еліктеуі айғақ.

Жоғарыда атап өткеніміздей, автордың Торғай мен Қостанай туралы қомақты толғауларындағы сағымға айналған есімдер мен мекендер тарих тылсымынан хабардар етеді. Туған жер туралы ғаламтордан да іздеп таба алмайтын кейбір мағлұматтарды Түрекең

сөзімен жеткізе берсе нұр үстіне нұр болар еді деген ниетпен ағаның "ауылдың ауруымен" ауырған шақтарындағы өлеңінің бірін келтіруді жөн көрдім:

Тарасқа еліктеу

(Соңғы сөз емес)

Өлгенде мені көміңдер
Шәкір атамның тамына.
Жатайын бірге мәңгілік
Жан бауырымның жанына.
"Шәкіртамның" қырынан
Туған жерді шопайын.
Бола алмап едім Демеуші,
Жебеушісі болайын.
Жас Торының күлкісі
Құлағымнан кетпесін
Туған жерде тек солар
Өссін, өнсін, көктесін.
Әбусана, Ұлықпан —
Олар да мәңгі қалған жоқ.
Бұтағы көктеп, көгерсе,
Бәйтеректе арман жоқ.
Қара емендей қасқайып,
Желт өтінде шынықты.
Сен аман бол, туғандар,
Келіп жатыр тынықтым.
Хатымды сақта көзімдей,
Аяулы жарым, сүйіктім.
Қауышармыз Мақшарда,
Сөндіріме отын үміттің!
Әр азаматтың туған жеріне махаббаты осындай болса, еліміздің ертеңі айшықтала түсетініне күмән жоқ..

* * *

Бір аллаға шүкір,
мен өріссіз емеспін,
Атаусыз қалды дей
алмас та мені ешкім.
Он бір балам — он бір өрік ағашы!
Бүр жарса олар,
жемісін оның жемес кім?!
Өрік ағашы болмаса да биік,
сұңқақты,
Көлеңкесінен сая табар сан
жолаушы күнқақты.
Кешқұрым келіп жігіт пен қыз да
шертер сыр,
Алғысқа бөлеп өрік ағашын
еккен бұл қартты,
— деп кітабына нүкте қойған екен.

Ендеше терең тағылым кейінгі ұрпақтың жалынын жалпақ әлемге жая берсін деп тілейік.

Төлеухан ШОЙБАСҰЛЫ,
Әл-Фараби атындағы
ҚазҰУ механика-математика
факультетінің профессоры.

Құрметті азаматтар!

Сіздерге Қостанай облысы ІІД бастығының орынбасары полиция полковнигі Мейірқан Торғаевтың ішкі істер департаментінде **әрбір сенбі сайын сағат 10-нан 12-ге дейін** азаматтарды қабылдайтынын хабарлаймыз. Қабылдауға алдын ала мына телефон бойынша жазылуға болады: **52-60-07**.

Тәрбиеші

Жуырда "Қазақстан" ұлттық телеарнасынан "Тәрбиеші" сериалын көрдім. Басты кейіпкері — мен тәрізді жас маман. "Жетістікке өзін жете алмайсың" дейді тәрбиеші өз шәкіртіне. Ата-анасы "Тәрбиешісі қандай болса, бала да сондай болады" дейді. Ұтымды жауап. Сериалды көріп отырып, ойға баттым. Тәрбиеші мамандығын не үшін таңдағаныма жауап іздедім.

Отбасында жеті бала өстік. Ең кіші сіңілімді ойнатып жүргенде "өскенде тәрбиеші боламын, көп балаларды ойнатамын" деп ойлайтынмын. Бала күнгі ой-арман тәрбиеші болуға жетеледі. Тәуелсіз еліміздің ертеңі, бүлдіршіндерді тәрбиелеу жолын таңдағаныма еш өкінбеймін. Осы кәсіпті таңдау арқылы бала тәрбиесіне үлес қосып келе жатқанымды мақтан етемін.

2010 жыл арманыма аяқ басқан шақ. Қостанай қаласында гуманитарлық колледжінің мектепке дейінгі тәрбие факультетінде білім алдым. 2013 жыл балауға арманымының бүр жарған шағы. №19 орта мектебінде мектепалды даярлық тобының тәрбиешісі болып жұмысымды бастадым.

Тәрбиеші болу айтуға ғана оңай шаруа болғанымен, қыр-сырын үйрену қиын екен. Шын жүректен қалаған кәсіп және жемісті еңбек арқылы абырой-беделің өсіп, қоғам алдындағы құрметің еселене түседі. Үш жылдан астам уақыт ішінде тәрбиешілік мамандыққа әбден қалыптасып қалыппын. Кейде, жұмыстан үйге келгенде қатты шаршағанымды сеземін. Бірақ, бүлдіршіндердің сәбилік шын жүректерімен айтқан сөздері есіме түскенде шаршағанымды ұмытып кетемін. Балалар әлеміне бір бойласам болды, өз мамандығымды өзгерткім келмейді. Өйткені, бала — пәк, бала тап-таза мөлдір бұлақтың бастауы.

АЛТЫН АЙТҚОЖИНА,
№19 орта мектебінің
шағын орталық тәрбиешісі.
Рудный қаласы.

Мобильді топтар құрылды

Шұға ҚОҢҚАБАЙ

Қостанай облысы бойынша мемлекеттік кіріс департаменті қарамағындағы экономикалық тергеу қызметі, кеден және салық бөлімдері арасында Қарабалық, Таран, Жітіқара, Ұзынкөл аудандарына патрульдік бақылау жүргізетін мобильді топтар құрылды. Мақсаты — экономикалық қауіпсіздікті қамтамасыз ету, салық және кеден салаларында құқық бұзушылықты уақытылы анықтау, тізбеге енгізілген тауарлардың сыртқа шығарылуына жол бермеу. Еуразиялық экономикалық комиссия мүшелерінің 2015 жылғы бекіткен №59 шешімімен тізбеде төмендетілген кедендік баждық мөлшерлемелер бойынша төленген, үшінші елдердің аумағынан Қазақстан Республикасына жеткізілген, сондай-ақ, "Еуразиялық экономикалық одақтың кедендік аумағында тауарларды әкелудің және айналымының кейбір мәселелері туралы" 16.10.2015 жылғы хаттамаға сәйкес жұмыс жүргізеді.